

Janowska Patrycja, Wojdat Marta, Antkowiak Magdalena, Stępiak Robert, Adam Marek. Samoocena, a wybrane elementy pozycji społecznej judoków = Self-assessment and selected elements of the social position of judokas. *Journal of Education, Health and Sport*. 2016;6(9):664-673. eISSN 2391-8306. DOI <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.158969>
<http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/3890>

The journal has had 7 points in Ministry of Science and Higher Education parametric evaluation. Part B item 755 (23.12.2015).
755 *Journal of Education, Health and Sport* eISSN 2391-8306 7

© The Author (s) 2016;

This article is published with open access at Licensee Open Journal Systems of Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland

Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author(s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper.

Received: 02.09.2016. Revised 24.09.2016. Accepted: 24.09.2016.

Samooocena, a wybrane elementy pozycji społecznej judoków

Self-assessment and selected elements of the social position of judokas

**Janowska Patrycja¹, Wojdat Marta¹, Antkowiak Magdalena¹, Stępiak Robert²,
Adam Marek³**

¹**Studenckie Koło Naukowe "WyKoNa", Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz,
Polska**

²**Instytut Kultury Fizycznej, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz, Polska**

³**Zakład Sportów Walki, Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu, Gdańsk, Polska**

Corresponding author: Stępiak Robert Ph. D
Instytut Kultury Fizycznej, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego,
ul. Sportowa 2,
85-091 Bydgoszcz
Polska
email: <robi1969@wp.pl>

Słowa kluczowe: samoocena, pozycja społeczna, zawodnicy judo

Keywords: self-esteem social position, judo fighters

Samooocena, a wybrane elementy pozycji społecznej judoków

Self-assessment and selected elements of the social position of judokas

Streszczenie

Cel: Określenie liczbowe poziomu samooceny populacji judoków, oraz znalezienie ewentualnych związków z czynnikami określającymi pozycje społeczną.

Material i metody: Przebadano 53 osobowa grupę judoków i byłych -nadal trenujących judoków używając ankiety samooceny Rosenberga SES, w polskiej adaptacji.

Wyniki: Podgrupa społeczna judoków wykazuje się wysoką samooceną, wysokim wykształceniem i ponadprzeciętnym wynagrodzeniem za prace zarobkową.

Wnioski: Istnieją istotne związki pomiędzy wynikami samooceny SES, a czynnikami określającymi daną osobę w społeczeństwie.

Abstract

Aim: To determine the numerical level of self-esteem of the judokas population and to find possible links with the factors determining the social position.

Material and Methods: 53 current and formerly judokas - still trained. Research conducted using the self-assessment surveys Rosenberg SES in Polish adaptation.

Results: Subgroup social judokas showed high self-esteem, high education and above-average remuneration paid for the work.

Conclusions: There are significant relationships between the results of self-assessment - SES, and the factors defining a person in society.

Wstęp

Badania z zakresu psychologii prowadzone na osobach nie trenujących, na zawodnikach i byłych zawodnikach trenujących sport wyczynowy należą do standardów poszukiwań naukowych [1,2,3,4]. Związki pomiędzy fizjologią, a z psychiką człowieka pojawiają się w badaniach obejmujących swoim zasięgiem różne dyscypliny sportowe , w tym sporty walki , łącznie z judo [5,6]. Stwierdzono na przykład, że osoby dorosłe regularnie uprawiające tenis ziemny uważają, że w trakcie gry odczuwają sporo pozytywnych emocji, które wpływają korzystnie na przestrzeń psychiczną, ale również na więzi społeczne. Z przeprowadzonych badań można zauważyć, że osoby grające systematycznie w tenisa, czują się atrakcyjni fizycznie, oraz są bardziej energiczni i mają wysoki poziom szczęścia w porównaniu do osób biernych fizycznie [7,8].

Badania o zbliżonej tematyce dotyczące aktywnych fizycznie do 35-roku życia osób starszych pozwalały stwierdzić, że ich aktywność fizyczna miała bardzo duży wpływ na poziom życia w wieku starszym. Osoby, które były wysoce aktywne w młodości bez problemu radzą sobie z codziennymi obowiązkami i bardzo dobrze oceniają swój obecny stan zdrowia [9]. Również osoby zachowujące aktywność fizyczną w późniejszym wieku cechują się wysokim poziomem „chęci do życia i działania” [10]. Podobne badania dotyczące dyscyplin o charakterze wyłącznie rekreacyjnym wskazują na poprawę jakości życia nawet osób w okresie późnej starości [11]

Należy jednak stwierdzić, że wyczynowe uprawianie sportu to również zagrożenia dotyczące trudności ze zdobyciem wykształcenia, niebezpieczeństwo kontuzji lub nabytej choroby utrudniającej normalne funkcjonowanie, brak doświadczenia do pracy zawodowej, czasami brak ubezpieczenia, składek emerytalnych, wzrostu agresji, stres po/dopingowy i inne [12,13,14,15,16]. Zagrożenia te mogą rzutować na funkcjonowanie w społeczeństwie judoków i wpływać na jakość życia zarówno w trakcie jak i po zakończeniu kariery sportowej.

Celem autorów było wyznaczenie samooceny zawodników judo, oraz próba odpowiedzi na pytanie czy i jakie związki wykazuje kariera sportowa z istotnymi czynnikami pozycjonującymi funkcjonowaniem osoby w społeczeństwie.

Material i metody

W badaniach przeprowadzonych we wrześniu 2016 r. w Gdańsku na obiektach judo Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu wzięło udział 53 aktualnych i byłych zawodników judo. Podstawą metody badawczej była ankieta Samooceny SES M. Rosenberga w adaptacji polskiej [17] Do ankiety dołączono standardowe pytania dotyczące przebiegu kariery zawodniczej, wykształcenia i aspektów pracy zawodowej przedstawicieli judo, gdyż uznano je za ważne w pozycjonowaniu danego osobnika w społeczeństwie.

Powszechnie uważa się, że najistotniejszymi wyznacznikami położenia społecznego jednostek są: wykształcenie, styl życia/pracy, poziom dochodów i inne. Te czynniki są ściśle związane z przynależnością zawodową [18]. Jednocześnie wyniki badań w różnych krajach dowodzą, że wykształcenie zwiększa dochody indywidualne [19] więc współdecyduje o sukcesie i pozycji w indywidualnej rywalizacji w społeczeństwie.

Ankieta wypełniana była przed treningiem judo, w godzinach popołudniowych. Wyniki ankiety SES zapisano w skali punktowej oddzielnie dla każdego badanego, pytanie dodatkowe prezentowano w rosnącej skali porządkowej. Zebrany materiał obrabiano z użyciem standardowych metod statystycznych zawartych w programie Excell 2007.

Dane zapisywano w arkuszu Excell 2007. Obliczano wartości punktowe samooceny, oraz określano zależności pomiędzy badanymi zmiennymi i sporządzono wykresy regresji prezentując wskaźnik determinacji R^2 .

Wyniki

Dane antropometryczne badanej grupy przedstawiono w Tab. 1. natomiast liczbowe wyniki badań - ilości punktowe samooceny i ilości osób w grupach społecznych przedstawiono w Tab. 2. Zależności pomiędzy samooceną, a karierą sportową, i czynnikami pozycji społecznej zawodnika zaprezentowano na wykresach Ryc. 1-3.

Tab. 1. Podstawowe dane badanej grupy osób trenujących judo.

Liczność	Wiek (lata)	Zakres (lata)	Czas kariery zawodniczej (lata)	Zakres (lata)	Kobiety/Mężczyźni
n=53	36,6 ± 13,7	18,0-75,0	13,2 ± 6,1	1-24	K=14 M=39

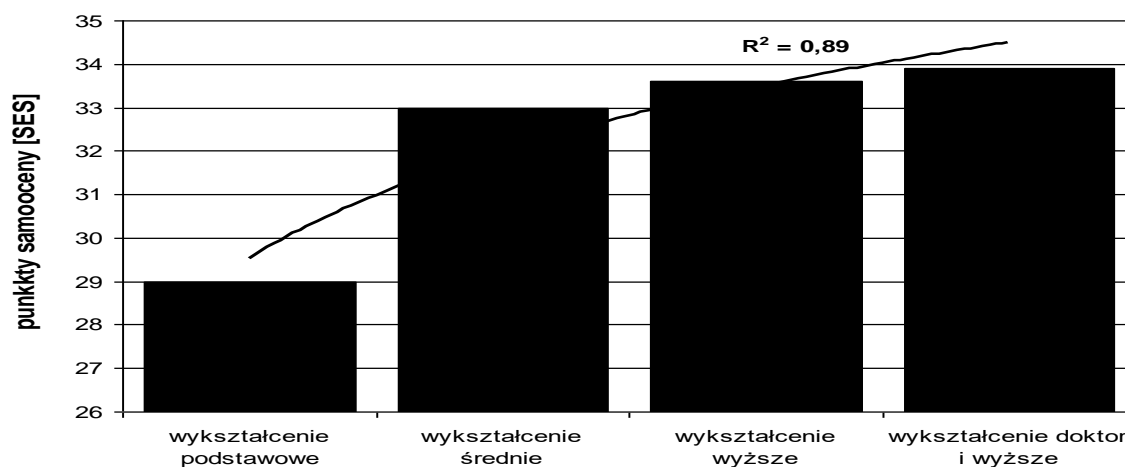
Tab. 2. Wyniki badań samooceny i ilościowy rozkład w podgrupach społecznych zawodników judo.

Jakość kariery zawodniczej	wykształcenie	Sposób zatrudnienia	Jakość stanowiska pracy	Wysokość wynagrodzenia	Samoocena (pkt.)	Zakres (pkt.)
Światowa - 12 Polska - 27 Regionalna - 14	Podstawowe - 1 Średnie - 10 Wyższe - 34 Dr i wyżej - 8	Prac. w firmie - 18 Prac. budżet. - 19 Właściciel firmy - 16	Niska - 10 Średnia - 25 Wysoka - 18	Poniżej średniej. kraj - 10 Średnia kraj. - 14 Powyżej średniej. kraj. - 29	33,6 ± 3,9	27 - 40

Z danych zawartych w Tab.2 wynika, że statystyczny judoka uzyskuje:

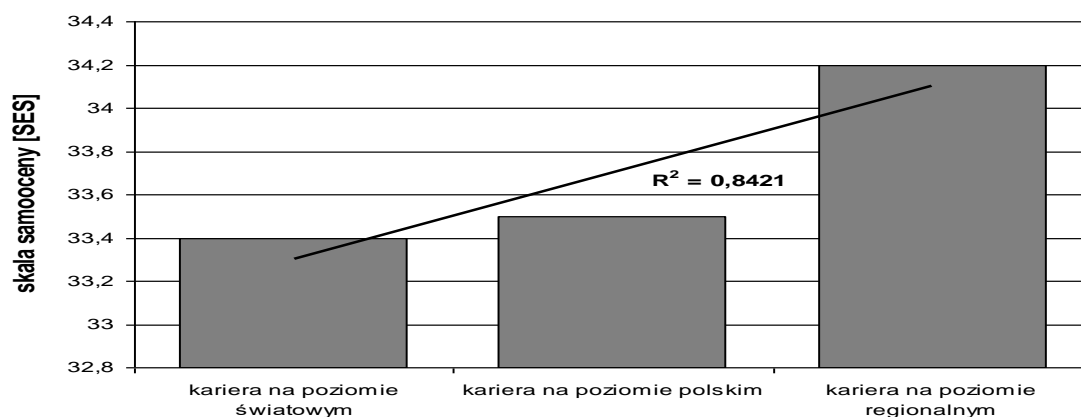
1. w 77,4 % osiąga wyniki na poziomie ogólnopolskim i światowym
2. w 79,2 % posiada co najmniej wyższe wykształcenie
3. w 81,1 % pracuje na średnim lub wysokim stanowisku pracy
4. w 81,1% jego zarobki są na co najmniej poziomie średniej krajowej lub wyższe
5. sposób pracy zawodowej wskazuje na wszystkie wymienione sposoby zatrudnienia i nie różnicuje badanej grupy w sposób istotny.
6. średnia ilość punktowa samooceny SES wynosi 33,6 pkt

Na wykresie na Ryc. 1 przedstawiono zależności pomiędzy wykształceniem zawodnika a wynikiem punktowym jego samooceny SES, na wykresie na Ryc. 2 przedstawiono zależność pomiędzy jakością kariery zawodniczej a wynikiem punktowym jego samooceny SES, a na wykresie na Ryc. 3 zależność pomiędzy czasem trwania kariery zawodniczej, a wynikiem punktowym samooceny SES.

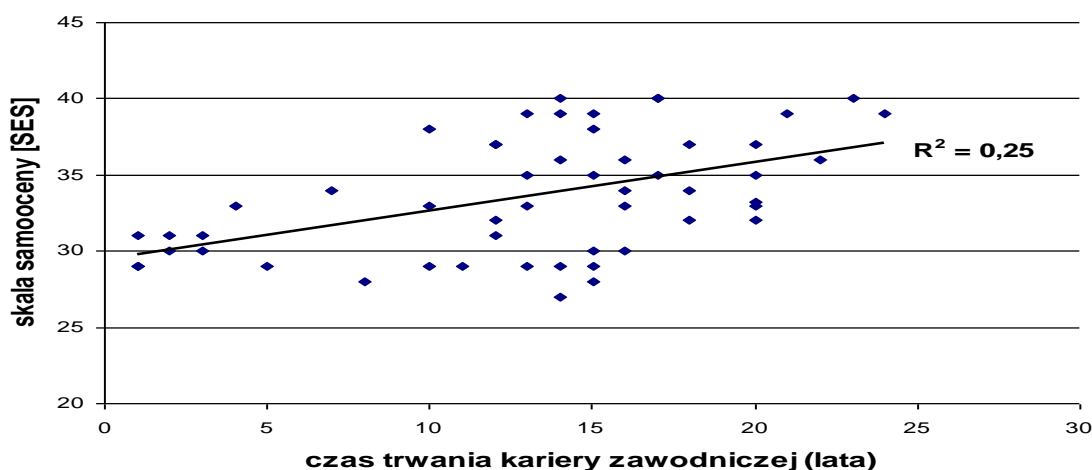
Ryc. 1. Zależność pomiędzy wykształceniem zawodnika, a wynikiem punktowym jego samooceny SES.

Na wykresie widoczna jest zależność pomiędzy zmiennymi istotna statystycznie na poziomie wysokim.

Ryc. 2. Zależność pomiędzy jakością kariery zawodnika, a wynikiem punktowym jego samooceny SES

Na wykresie widoczna jest zależność pomiędzy zmiennymi istotna statystycznie na poziomie wysokim.

Ryc. 3. Zależność pomiędzy czasem trwania kariery sportowej a wynikiem punktowym jego samooceny SES.

Na wykresie widoczna jest zależność pomiędzy zmiennymi istotna statystycznie na poziomie niskim $R^2=0,25$

Nie wykazano zależności pomiędzy pozostałymi czynnikami pozycji społecznej - sposobem zatrudnienia, jakością stanowiska pracy i wysokością wynagrodzenia, zawodnika a wynikiem uzyskanym w skali samooceny SES.

Dyskusja

Dane liczbowe zawarte w Tab1. dotyczące wieku i czasu trwania kariery sportowej oraz ilościowe przedstawienie płci wskazują ,że grupa jest zróżnicowana wiekowo czyli obejmuje zarówno dorosłych czynnych zawodników jak również byłych zawodników, o zróżnicowanym czasie kontynuowania kariery zawodniczej, oraz o parytecie płci charakterystycznym dla badanej dyscypliny sportowej (judo).

Analizując dane zaprezentowane w Tab.2 można zauważyć, że w badanej grupie judoków dominuje w wymiarze zbliżonym do 80 % populacja ludzi dobrze i bardzo dobrze wykształconych, pracujących na zróżnicowanych stanowiskach pracy, na średnich lub wysokich stanowiskach i posiadających dochody na poziomie średniej krajowej i wyższe. Wynik odbiega istotnie od innych badań z zakresu ekonomii , które donoszą , że "Na ogół byli sportowcy nie sprawdzają się w biznesie, często ograniczają się do bezpiecznego lokowania zgromadzonych środków. Niewielu może liczyć na dostatek do końca życia" [20].

Wynik punktowy samooceny SES wynoszący dla badanej populacji zawodników i byłych zawodników judo wynoszący 33,6 pkt. jest wyższy niż średnia dla populacji polskiej [21]. Nie świadczy to jednak o występowaniu cech narcystycznych i zgodny jest z badaniami prowadzonymi inną metoda i na innych sportach walki. Może to również potwierdzać fakt braku zależności pomiędzy wysokością zarobków, a wynikiem punktowym skali samooceny SES. Również zależność przedstawiona na wykresie na Ryc.2 wskazuje, że zawodnicy sportów walki na najwyższym światowym poziomie nieco skromniej oceniają własną osobę, co zgodne jest m.in. z tzw. kodeksem Bushido [22,23].

Należy zauważyć, że poziom wykształcenia Ryc. 1 wykazuje istotny związek z ilością punktów w skali samooceny SES i wskazuje ,że im wyższe wykształcenie tym większa samoocena. Podobne wyniki sygnalizowane już były przez innych badaczy np. dla grupy lekkoatletów [24]. Również zależność przedstawiona na wykresie na Ryc.3 wskazuje na wzrost wartości punktowej w skali samooceny SES w zależności od czasu trwania kariery sportowej. Ponieważ badania były prowadzone po treningach oznacza to ,że osoby udzielające odpowiedzi w ankiecie, nadal trenują. Potwierdza to wcześniejsze doniesienia, że aktywności fizyczna wykazuje pozytywne związki z wieloma cechami charakteru jak temperament, poczucie skuteczności działania, pewność siebie i inne [25].

Wnioski

1. Grupa społeczna judoków zdaje się stanowić dobrze wykształcony i dobrze zarabiający podzbiór naszego społeczeństwa co sugeruje wysoką pozycję społeczną
2. Wysoki wynik uzyskany w skali samooceny jest pochodną wykształcenia, jak również czasem trwania kariery zawodniczej, i zawiera odwrotną zależność w stosunku do jakości tej kariery. Świadczyć to może o skromności charakteru danej populacji.

Literatura

1. Pujszo, R., Skorupa, H., Smaruj, M., Sybilski, Z., Wolska, B. (2006). Koncentracja uwagi i efekt placebo w Kontroli postawy ciała. W: Człowiek–jego bioelektroniczna konstrukcja a percepcja muzyki/Praca zbiorowa pod red. Adama Adamskiego. Kęty, 77-83.
2. Czarnecki, W. (2013). Psychologiczny aspekt zawodników karate kyokushin-odporność na stres. *Young Sport Science of Ukraine*, 5(1): 278-281
3. Adam, M., Laskowski, R., Pujszo, R., Smaruj, M., Wolska, B., Sybilski, Z. (2006). Natężenie dźwięku i odporność na stres a kontrola postawy ciała. W: Człowiek–jego bioelektroniczna konstrukcja, a percepcja muzyki. Praca zbiorowa pod red. Adama Adamskiego Kęty, 85-9.
4. Błach, W., Pujszo, R., Pyskir, M., Migasiewicz, J., Skorupa, H., Szymański, T. (2006). Wpływ zmiany wysokości położenia ciała na kontrolę postawy człowieka. *Medycyna Sportowa*, 22 (1):17-22
5. Błach, W., Pujszo, R., Pyskir, M., Adam, M. (2005). Kontrola postawy ciała zawodniczek judo (badania pilotażowe). *Research yearbook : studies in the theory of physical education and sport*, 11: 30-36
6. Bojkowski, Ł. (2014). Radzenie sobie ze stresem przez mężczyzn trenujących zespołowe gry sportowe oraz sporty walki.
7. Kuklińska A, Kuźdzał A., Trybulec B., Ridan, T.(2010) Ocena psycho-społecznych aspektów jakości życia osób dorosłych regularnie uprawiających tenis ziemny, *Young Science of Ukraine*, 4: 97-102.
8. Majewska, K. (2011). Tenisowa aktywność rekreacyjna a poczucie szczęścia mieszkańców Wielkopolski. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług*, (78 Sport i rekreacja a wyzwania współczesnej cywilizacji), 1: 197-218.

9. Marchewka, A., Jungiewicz, M. (2008). Aktywność fizyczna w młodości a jakość życia w starszym wieku. *Gerontologia Polska*, 16(2): 127-130.
10. Ćwirlej-Sozańska A. (2014). Aktywność fizyczna a stan zdrowia osób starszych. *Przegląd Medyczny Uniwersytetu Rzeszowskiego i Narodowego Instytutu Leków w Warszawie*, (2): 173-181.
11. Prusik Ka., Zaporozhanov V., Prusik K., Gorner K. (2010). Rekreacyjne uprawianie Nordic Walking a jakość życia osób w wieku 60-70 lat. *Pedagogika, Psychologia ta Mediko-Biologiczni Problemi Fizycznego Vihovanna i Sportu*. Charków, 9: 115-117.
12. Kopeć, A., Napierała, M., Zukow, W. (2016). Kontuzje i urazy w wioślarstwie= Injuries and trauma in rowing. *Journal of Education, Health and Sport*, 6(4): 331-354.
13. Waldzińska, E., Waldziński, T., Kochanowicz, B., Tomczak, H., Hansdorfer-Korzon, R. (2013). Urazowość wśród młodych tenisistów. *Ann. Acad. Med. Gedan*, 43: 29-44.
14. Gawlik, R. (2014). Czy astma sportowców to choroba zawodowa?. *Alergia Astma Immunologia*, 19(3): 150-155.
15. Kostyra, A. (2015). Kariera dwutorowa: sportowiec-student i sportowiec-pracownik= Double path career: sportsman-student and sportsman-employee. *Journal of Education, Health and Sport*, 5(7): 345-355.
16. Batycka-Baran A., Baran W., Kuczborska I., Sebastian-Rusin A., Baran E. (2009). Najczęstsze infekcje grzybicze u osób uprawiających sport. *Medical Mycology/Mikologia*, 16(4): 56-65.
17. Łaguna M., Lachowicz-Tabaczek K., Dzwonkowska I. (2007). Skala samooceny SES Morrisa Rosenberga – polska adaptacja metody. *Psychologia Społeczna*, 2(02), 164-176.
18. Domański H., Przybysz D. (2003) Analiza przydatności schematu EGP jako wskaźnika pozycji społecznej. 12: 87
19. Czapiński J. (2008) Kapitał ludzki i kapitał społeczny a dobrobyt materialny. *Polski paradoks. Zarządzanie Publiczne*. 2 (4): 5-6.
20. Godlewski, P. (2012). Sportowiec w realiach organizacyjnych i ekonomicznych polskiego sportu wyczynowego. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług, Przedsiębiorczość szansą rozwoju regionu. Kształtowanie przedsiębiorczości*, 2: 75-90.(cyt: 67)
21. Łaguna, M., Lachowicz-Tabaczek, K., Dzwonkowska, I. (2007). Skala samooceny SES Morrisa Rosenberga – polska adaptacja metody. *Psychologia Społeczna*, 2,(02): 164-176.
22. Lipowski, M., Makarowski, R. (2010). Narcyzm u sportowców-prawda czy stereotyp?. *Polskie Forum Psychologiczne* 15 (1): 25-34.

23. Pietrzak, H., Cynarski, W. J. (2000). Psychologia duchowej drogi sztuk walki.,. Rocznik Naukowy Ido-Ruch dla Kultury, 1: 202-210.
24. Pilis, T., Pilis, K., Pluta, R., Wronski, Z., Pilis, W., Garbrys, T., Michalik, A. (2005). Rekreacyjna aktywność ruchowa byłych sportowców i skutki z niej wpływające. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Kultura Fizyczna, 6:224-232.
25. Grześkowiak, B., Siwy-Hudowska, A. (2016). Temperament, poczucie własnej skuteczności i jakość życia kobiet regularnie uprawiających sport w porównaniu z kobietami nieaktywnymi fizycznie= Temperament, self-efficacy and quality of life of women regularly doing sport in comparison with physically inactive women. Journal of Education, Health and Sport, 6(6): 359-374.